

## TEMA: KOVO 25-OJI – BLOVIEŠČIUS-GANDRO GRĮŽIMO DIENA

TIKSLAI: SUPAŽINDINTI SU ETNINE ŠVENTE, SUTEIKTI ŽINIŲ APIE SENOVĖS LIETUVIŲ TIKĖJIMĄ, GANDRO GARBINIMĄ, ŽINIŲ APIE GANDRO GYVENIMĄ. PATEIKTI SURINKTŲ IR UŽRAŠYTŲ PAUKŠČIŲ BALSŲ PAMĖGDŽIOJIMŲ, LIAUDIES DAINŲ IR ŽAIDIMŲ.

TAIGI, KOVO 25-OJI – GANDRINĖS. DIDELE ŠVENTE BUVO LAIKOMA BOLVIEŠČIUS. GANDRĄ MŪSŲ SENOLIAI GERBĖ KAIP ŠVENTĄ PAUKŠTĮ, PASITARNAVUSĮ DIEVUI. PAVASARĮ KAIME BŪDAVO GANDRALIZDŽIŲ KĖLIMO ŠVENTĖ. Į JĄ SUSIRINKDAVO KAIMYNAI, LIZDO KĖLIMĄ LYDĖDAVO LINKSMYBĖS, PAPROČIAI. ĮTAISYDAVO SENAS AKĖČIAS, VEŽIMO RATĄ AR SUKALTĄ RĖMĄ IR UŽKELDAVO ANT TROBOS STOGO, Į MEDĮ, ANT KLUONŲ STOGŲ. KELIANT GANDRALIZDĮ, VIRVVĘ RIŠTI TURĖJO TIK MOTERIS, NES JEI KELS TIK VYRAI – GANDRŲ APSILANKANT NELAUK. BE TO, Į LIZDĄ DĖDAVO VARINIŲ PINIGĖLIŲ. AR PATIKO PAUKŠČIAMS AR NE- BET RETAS LIZDAS BUVO TUŠČIAS. SENOLIAI TIKĖJO, KAD NORINT PASISEKIMO KELIONĖJE – TAISYK LIZDĄ ANT TROBOS STOGO AR MEDYJE, JEI NORI GAUSAUS JAVŲ DERLIAUS – ANT KLUONO STOGO. O JEIGU GANDRAI APSIGYVENS ANT TVARTO STOGO – TAI GYVULIAI NESIRGS, NEKRIS, DUOS VADOS. O JEI GANDRAI SUSUKO LIZDĄ ANT KAMINO – TIEMS REIŠKĖ DIDELĮ TURTĄ.

SAKYDAVO: PER GANDRINES NET PAUKŠČIAI LIZDŲ NESUKA. ŠIĄ DIENĄ BITELĖS IŠ AVILIO IŠSKRENDA PASIDAIRYTI, MEŠKA IŠ GUOLIO KELIASI, RAISTE GYVATĖS AUKSO VAINIKĄ RITINĖJA. JEIGU PAVYKTŲ RASTI TĄ VAINIKĄ – GERIAU NEI PAPANČIO ŽIEDĄ – VISKĄ MATYSI, ŽINOSI, KITŲ MINTIS SKAITYSI.

TĄ DIENĄ ŪKININKAI PAMAISYDAVO JAVŲ SĖKLĄ RANKOM, KAD BŪTŲ DAIGŪS, ŠEIMININKĖS PAKILODAVO KOPŪSTŲ GALVAS. NELIESDAVO PIRMŲJŲ KIAUŠINIŲ – NES PAUKŠČIAI IŠSIRIS NESVEIKI. NEGALIMA TAISYTI TVORŲ, KALTI KUOLŲ – GYVULIAI LIKS SVEIKI.

NEGALIMA NIEKO SKOLINTI TĄ DIENĄ, IR NET IKI BALANDŽIO 9-OS DIENOS, ATSIIMDAVO SKOLINTĄ DAIKTĄ, NEGALIMA NIEKO NEŠTI PER EŽIĄ, NES GALI GYVULIAI SUSIRGTI. NENEŠDAVO IŠ MIŠKO ŠAKŲ, NES TIKĖJO, KAD JOS GALI GYVATĖMIS PAVIRSTI.

ŠEIMININKĖS STENGĖSI ANKSTI ATSIKELTI – TAI DARBYMEČIU SVEIKATOS NEPRITRŪKS, JUOSMENS NESKAUDĖS.

LIETUVOJE GANDRAS MYLIMIAUSIAS PAUKŠTIS IR YRA VIENAS DIDŽIAUSIŲ – AUKŠTAS, IŠTYSUSIU KAKLU, ILGOMIS KOJOMIS. ŪGIU KIEK NUSILEIDŽIA GERVEI. LIETUVIAI GANDRĄ LAIKO ARTIMU KAIMYNU, DAŽNAI SU JUO IR PATYS SAVE LYGINA: JEI ŽMOGUS AUKŠTAS, STEBISI IR SAKO „KOJŲ ILGIS, KAIP GANDRO“. JEI TOKĮ ŽMOGŲ PAMATO EINANTĮ, PPAŽJSTA IR SAKO „STYPINA KAIP GANDRAS“. O NORĖDAMI PAGIRTI TVARKINGĄ ŽMOGŲ, ŠVARĄ MYLINTĮ – LYGINA TAIP PAT SU GANDRU „BALTAI KAIP GANDRAS“.

GANDRAI SUSISUKA LIZDĄ, PERI KIAUŠINIUS IR LAUKIA GANDRIUKŲ. LIZDAS YRA VISADA ŠVARUS, O JEI ATsiranda KOKS NEŠVARUMAS- NEŠA VELĖNĄ AR ŽOLĖS KUOKŠTELĮ IR KLOJA NAUJĄ ŠVARŲ SLUOKSNELĮ.

MAŽIEJI GANDRIUKAI BŪNA BALTAI PŪKUOTI, JUOSVAIS, TRUMPAIS SPARNAIS. ATSKRIDĘ SU MAISTU TĖVAI ATLIEKA RITUALINĮ ŠOKĮ- IŠSKLEIDĘ SPARNUS PAVAİKŠTO ANT LIZDO KRAŠTO – TAI SUŽADINA GANDRIUKAMS APETITĄ. IŠKIŠĖ GALVAS, PRASIŽIOJĖ, JIE ŠNYPŠČIA, PRAŠO MAISTO, STUMDO VIENAS KITĄ. VARGAS TAM, KURIS NUSLIUKINA Į LIZDO PAKRAŠTĮ, NEŠNYPŠČIA. JO TĖVAI NEMAITINA. NEMAITINTAS NUSILPSTA, O TOKĮ IŠMETA. TAIP ATsitinka NEDERLINGAIS, SAUSRINGAIS METAIS. ŽMONĖS, STEBĖDAMI GANDRUS, ŽINODAVO, KAD BUS SAUSRINGA VASARA. GANDRAI NEŠDAVO SAVO JAUNIKLIAMS VARLIŲ, SLIEKŲ, VABALŲ. NUO MAŽENS GANDRIUKAI NETERŠIA SAVO LIZDO – IŠŠVIRKŠČIA PER LIZDO KRAŠTĄ.

SAKYDAVO, KAD GANDRĄ UŽMUŠĘS NEBŪSI LAIMINGAS. GANDRAI MOKA ATKERŠYTI SAVO SKRIAUDIKAMS –LIZDĄ SUGRIOVUSIEMS Į NAMUS ATNEŠA GYVATĘ, O KIAUŠINIUS IŠĖMUSIEMS – UŽDEGA TROBAS.

LIETUVOJE GANDRAS YRA MYLIMIAUSIAS PAUKŠTIS, NEŠANTIS LAIMĘ NAMAMS. TIKĖTA, JOG BALTASIS GANDRAS DOVANOJA MAŽUS VAIKELIUS. SENOLIAI SAKĖ, KAD JUOS PAUKŠTIS IMAŠ IŠ UPĖS, ESANČIOS TOLI RYTŲ PUSĖJE, KUR KAS RYTAŲ PATEKA SAULĖ.. TODĖL LIAUDIES MENE GANDRAS VAIZDUOJAMAS SU SAULE.

JEI PIRMĄ KARTĄ PAMATAI GANDRĄ SKRENDANTĮ – TAI VISI METAI BUS SĖKMINGI, VISUS DARBUS SPĖRIAI NUDIRBSI, O JEI TUPINTĮ – BLOGAI, TINGUMAS LYDĖS VISUS METUS.

GANDRAI PIRMIEJI MUS PALIEKA – PO ŠV.BALTRAMIEJAUS, RUGPJŪČIO 24-Ą. SAKYDAVO, KAD JAU RUDUO NETOLI, O JEI VĖLUODAVO IŠSKRISTI – TOLOKAI. JEI GANDRAI PIRMA LAIKO IŠSKRENDA IŠ KOKIOS VIETOS, TAI VIETAI NELAIMĖ AR UGNIS GRĖSĖ. JIE IŠSKLEIDŽIA GALINGUS SPARNUS, NUPLASNOJA IR KYLA VIS AUKŠTYN Į PADANGES. KARTAIS PIEVOJE NUSILEIDŽIA PAILSĖTI VISAS BŪRYS. JAUNIKLIAI BŪNA TOKIO DYDŽIO, KAIP TĖĖVAI, TIK SNAPAI NE TOKIE RAUDONI. LIKDAVO TIK LIGOTAS, PALIEGĘS GANDRAS. DZŪKIOJE APIE VIENIŠĄ ŽMOGŲ SAKYDAVO „VAIKŠTO KAIP GANDRAS PO BALTRAMIEJAUS“. PAMATĘ GANDRĄ PRAŠYDAVO: „BUSIL, BUSILĖLI, PAIMK MANO PIKTĄ LIGĄ IR NUNEŠK Į KLAMPIAS BALAS, Į GILIUS RAISTUS, ANT SAUSŲ MEDŽIŲ, Į TUŠČIAS VIETAS, KUR NEI ŽMONĖS, NEI GYVULIAI NEINA, TENAI JĄ PALIK, AMŽINAI PRAŽUDYK.“ IR LIGA DINGDAVO.

**PASIMOKYKITE SKAIČIUOTĖS:** PER VIEN, PER DU

PER TIKU TAKU

ĖJO GANDRAS

ILGU SNAPU.

O ŠTAI KOKIA **SAKMĖ** APIE GANDRĄ:

KAŽKADA LABAI, LABAI SENIAI, TIK PASAULIUI ĮSIKŪRUS, PRADĖJO ŽMONĖS DIEVUI SKŪSTIS, KAD GYVATĖS IR VISOKIE ŠNIUKŠTAI ESĄ NEREIKALINGI, NES DAUGĮ ĮKERTA IR PER DA-NAI REIKIA NET MIRTI. DIEVAS PAKLAUSĖ ŽMONIŲ PRAŠYMO, SURINKO VISAS GYVATES, VARLES IR KITAS BJAURYBES MAIŠAN IR PATS LAIKO NETURĖDAMAS , NES UBAŲ (KROSNJ) KŪRENO, PAŠAUKĖ GANDRĄ, KAD JIS IŠNEŠTŲ TĄ MAIŠĄ SU VISAIS GYVIAIS IR IŠMESTŲ.

- TIK, ŽIŪRĖK, NEATRIŠK MAIŠO,- SAKO DIEVAS. UŽSIDĖJO GANDRAS MAIŠĄ ANT PEČIŲ IR NEŠASI. ATSIDĖDO PAILSĖTI IR PARŪPO PAŽIŪRĖTI, KAS TAME MAIŠE. VOS TIK JĮ ATRIŠO, TUOJ ŽMUKŠT VIENA GYVATĖ IR IŠLINDO. PRADĖJO GANDRAS JĄ GAUDYTI, KITI GYVIAI IŠLINDO IR IŠSISLAPSTĖ. PAMATĖS TUŠČIĄ MAIŠĄ GANDRAS NULIŪDO IR GRĮŽO PAS DIEVĄ. DIEVAS DAR TEBEKŪRENO KROSNJ. IŠGIRDĖS, KAD GANDRAS JO PALIEPIMO NEVYKDĖ UŽPYKO IR PAĖMĖS NUODĖGULĮ , RĖŽĖ JAM PER NUGARĄ. NUO TO RĖŽIO IR PALIKO ANT NUGAROS JUODAS LOPAS. GANDRAS TO LOPO LABAI NEKENČIA. ATMINDAMAS NUO KO JIS ATsirADO, VISUR DABAR IEŠKO VARLIŲ IR GYVAČIŲ, O KUR JAS BERADĖS, TOJ GAUDO IR PRARYJA“.

**PASIERZINIMAI:**

VAIKAI SUSTOJA VIENI PRIEŠ KITUS IR PAMĖGDŽIOJA:

GANDRAI, GANDRAI

BUSIL, BUSIL

GA-GA-GA

GA-GA-GA

TAVO PATI RAGANA

TAVO MOTKA RAGANA

KO BANDELĖS NEKEPĖ

NUVAŽIAVO ŽAGARŲ

KO VAIKELIAMS NENEŠĖ  
UŽ VARTELIŲ PADĖJO  
IR VAIKELIAMS GAILĖJO.  
STARKAI, STARKAI  
GA-GA- GA  
TAVO MOTKA RAGANA  
PRIVIRĖ BUROKŲ  
PASTAČIUS KADOKŲ.  
ANT VAŠKELIŲ SĖDĖDAMA  
SAVO VAIKŲ ŽIŪRĖDAMA.

PARVAŽIAVO BE NAGŲ.  
NUVĖJ KLUONAN MAIŠO  
IR PATI IŠGAIŠO.  
BUSIL, BUSIL  
GA-GA-GA  
TAVO MOČIA RAGANA  
MAN BLYNELIŲ NEKEPĖ  
KAD IR KEPĖ  
NEDAVĖ.

STARKAI JONAI  
TAVO PATI  
TAU BANDELĖS  
KAD IR KEPA  
ŠIAUDŲ KŪLIŲ  
PO VARTELIAIS  
TIE VARTELIAI  
TAVO PATI

KO GA-GA, KO GA-GA  
RAGANA, RAGANA  
NEKEPA, NEKEPA  
NEDAVA, NEDAVA,  
SURIŠA, SURIŠA,  
PAKIŠĖ, PAKIŠĖ,  
VIRST, VIRST,  
PIRST, PIRST.

#### **GANDRO BARIMAS:**

GANDRE, GANDRE GA-GA-GA,  
TAVO PATI –RAGANA.

SAU PARSINEŠĖ VAIKELĮ, O PAS MUS PAMIRŠO KELIĄ.  
TĒTIS PERKA MAN ŽAISLIUKĄ, O AŠ NORIU TIK BROLIUKO.

VIS LAIKAU ATVERTĄ LANGĄ  
IR MAMOS KLAUSYTI STENGIAUS-  
VISĄ VASARĄ AŠ LAUKIAU  
MAŽO BROLIO ŠVIESIAPLAUKIO.

ŠĄLĄ ORAS, ŠĖLSTA VĖJAS-  
PAMAŽU RUDUO ARTĖJA...

PER MAŽAI LIZDE JAU VIETOS, IŠSKRENDA GANDRAI Į PIETUS...

GANDRE, GANDRE, GA-GA-GA,  
TAVO PATI – RAGANA.

SAU ATSINEŠĖ VAIKELĮ, O PAS MUS PAMIRŠO KELIĄ...  
GANDRE, TU NEBŪK PADŪKĖS, TU ATNEŠK MAN NORS NEGRIUKĄ.

#### **MĮSLĖ:**

KIBYKLŲ KOJOS,  
KUBUNTŲ KAULAI,  
ANT AUKŠTO KALNO  
VAIKUS VEDA. KAS?

GANDRAS VANDENĮ PEIKIA, KAD PLAUKTI NEMOKA.  
„LIETUS LYJA, GANDRAS VARLES RYJA.  
KUR DIDESNES – Į TERBIKĘ, KUR MAŽESNES – Į GERKLIKĘ“.

O KAD LINKSMIAU BŪTŲ, IR KŪNĄ PRAMANKŠTINTUME, PRISIMINKIME L.L. ŽAIDIMĄ „GARNYS,  
GARNYS“

**( PRISIMINKITE, KAD GARNYS NĖRA GANDRAS)**

GARNYS, GARNYS TUR ILGAS KOJAS ( VAIKŠČIOTI RODANT)-2K.

BĖGČIAU, BĖGČIAU, KAD GALĖČIAU, TOKIAS KOJAS KAD TURĖČIAU (BĖGTI GREITU TEMPU VIETOJE)  
KAIP GARNYS (LĖTAI KELTI KOJAS AUKŠTAI).

VISĄ TEKSTĄ UŽRAŠIAU REMDAMASI MEDŽIAGA, SURINKTA DZŪKIJOJE.

KAJŪS ŽINOTE, KAJ MATĖTE AR GIRDĖJOTE – NUPIEŠKITE, UŽRAŠYKITE.

IR NEPAMIRŠKITE, KAD ŽMOGUS, MYLĖDAMAS PAUKŠČIUS, MOKOSI IŠ JŪ.

ŠVAROS – NEPAMIRŠKITE KASDIEN SUSITVARKYTI SAVO APLINKĄ,

DARBŠTUMO – PAJUDĖKITE MANKŠTINDAMI SAVO KŪNĄ, NUDIRBDAMI KOKĮ DARBELĮ,

RŪPESTINGUMO – PAKLAUSKITE KITŲ, GAL JIEMS REIKIA KOKIOS PAGALBOS,

ŠEIMYNIŠKUMO – UŽJAUSKITE VIENI KITUS, NESIPYKITE.

LINKIU VISIEMS GRAŽIOS SAVAITĖS, GEROS SVEIKATOS IR PUKIIOS NUOTAIKOS –

PAGARBIAI

MOKYTOJA, DIRBANTI PAGAL PRIEŠMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMĄ LORETA T.

2020-03-23





